

Boezinge – Ieper Industrie III (2004/042)

Naar aanleiding van de uitbreiding van het industriegebied van Ieper (Industrie III) werd door het VIOE tussen april 2004 en maart 2005 met tussenpozen archeologisch onderzoek uitgevoerd in Boezinge, meer bepaald in de zone gevormd door de Kleine Poezelstraat, de Langemarkseweg en de Moortelweg (fig. 1).

De Westvlaamse Intercommunale (WVI) en de stad Ieper werkten hieraan mee.

Het terrein (17ha) werd archeologisch verkend door middel van proefsleuven, waarbij restanten van de Duitse linies (1915-1917) en de Engelse achterlinies (1917-1918) werden aangetroffen (fig. 2).

In het najaar 2004 konden de Duitse eerste linies onderzocht worden in een vlakgraving. Een aaneenschakeling van loopgrachten, houten en betonnen *shelters* werd daarbij verkend. Op de luchtfoto's en de *trench maps* (fig. 3) is de frontlijn NW-ZO gericht. De teruggevonden loopgraaf staat hier haaks op en is dan ook een verbindingssloopgraaf, die vijf houten *shelters* bediende, waarvan er drie met beton waren versterkt (fig. 4 en 5).

De opbouw van de *shelters* (2 x 2,5m) is identiek. Op vier dikke planken lag een plankenvloer, die door drie dwarsliggers werd bijeengehouden. Negen palen droegen het houten dak. Drie wanden waren beplankt. Supplementaire bescherming werd geboden door met betonnen blokken drie muurtjes te bouwen omheen de houten structuur. In één geval werden uitsluitend kubusvormige blokken (z: 28 à 28,5cm) gebruikt. In de andere gevallen zijn kubus- en balkvormige (59 à 60 x 30 x 15cm) blokken door elkaar aangewend. Ze zijn ook telkens van één of twee handgrepen voorzien (fig. 6).

De gevolgen van de intense beschieting die voorafging aan de derde slag om Ieper zijn overduidelijk. Bepaalde structuren zijn volledig doorheen geschud (fig. 7).

Er zijn weinig mobiele vondsten gedaan die op de aanwezigheid van het Duitse leger wijzen. Naast een bajonet en de restanten van een zaklamp zijn enkele wijn- en waterflessen en een sausflesje gerecupereerd.

Ongeveer haaks op de loopgraaf werd een wat vreemde structuur aangetroffen. Over 13m kon een parallelle dubbele rij paaltjes gevolgd worden, waartussen plaatselijk nog een plank lag. Is dit de basis van een smalspoor, de aanvoerroute van een kanon, ...? De asbreedte bedraagt in elk geval 0,85m. Als het inderdaad om de basis van een smalspoor gaat, dan is de constructie Brits.

Net ten noorden van de Duitse eerste linie lag een omgrachte hoeve, die uiteraard compleet verwoest werd door de oorlogshandelingen en toen bekend stond als Farm 14 (fig. 8).

Op de binnenrand van de noordelijke gracht, waarin heel wat 13de-eeuws schervenmateriaal werd gevonden, stootten we op een ander restant van een loopgraaf. Ditmaal parallel met de algemene frontlijn.

Hier had men met *A-frames* gewerkt, wat op een andere, misschien latere aanleg kan wijzen. Dit systeem was immers gekopieerd van de Britten.

Naderhand (voorjaar 2005) werd het achterliggend terrein, dat met proefsleuven archeologisch afgetast was, onderzocht. Daarbij werden de Duitse achterlinies aangesneden. Opnieuw loopgraven, waarop *shelters* aangesloten waren, in dit geval twee houten schuilplaatsen.

Ook hier heeft men enkele malen *A-frames* toegepast (fig. 9). Opnieuw weinig vondsten!!

Het valt op dat de in kaart gebrachte structuren op het eerste gezicht niet samenvallen met wat uit de *trench maps* verwacht werd. Hopelijk brengen de luchtfoto's soelaas! De eerste

resultaten zijn alvast positief; op de hier afgedrukte figuur zien we een deel van het opgravingsplan geprojecteerd op een luchtfoto van 07-09-1915.

We zien duidelijk dat de opgegraven loopgracht een communicatieloopgracht is die zich net achter de frontlijn bevindt. Ook de vierkante *shelters* zijn op de luchtfoto's te zien. De zogenaamde *trench maps* of loopgravenkaarten zijn meestal niet nauwkeurig genoeg om mee te werken, daarom wordt er tegenwoordig vooral gebruik gemaakt van luchtfoto's uit de Eerste Wereldoorlog om wat meer inzicht te verkrijgen in de structuren. Van de hele site wordt er een reeks luchtfoto's van verschillende tijdstippen tijdens de oorlog in een GIS-systeem boven elkaar gelegd en onderzocht.

Bij de *A-frames* duiken ook de eerste Britse vondsten op. Een dump van 20 gasgranaten (17 x 4,5inch) werd door de Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Oorlogstuigen (DOVO) al op 26 juni 2004 vakkundig opgeruimd (fig. 10). Iets verder werden ook sporen van een kampement aangesneden. Blijkbaar waren de barakken op houten liggers gebouwd (fig. 11). Ernaast werd een immense kuil aangetroffen, gevuld met kisten, die enkel ontstekers bevatten. Om het transport van obussen (in dit geval 15 ponder MK IV) veilig te laten verlopen werden die immers pas achteraf gemonteerd (fig. 12).

Men had gehoopt ook sporen aan te treffen van een smalspoorwegstation, dat op de *trench maps* als Huddleston wordt aangeduid. Er konden enkel wat verharde zones genoteerd worden. De concentratie van steenslag in de profielen van de proefsleuven geeft wel een idee van de aflijning van het station.

Marc Dewilde

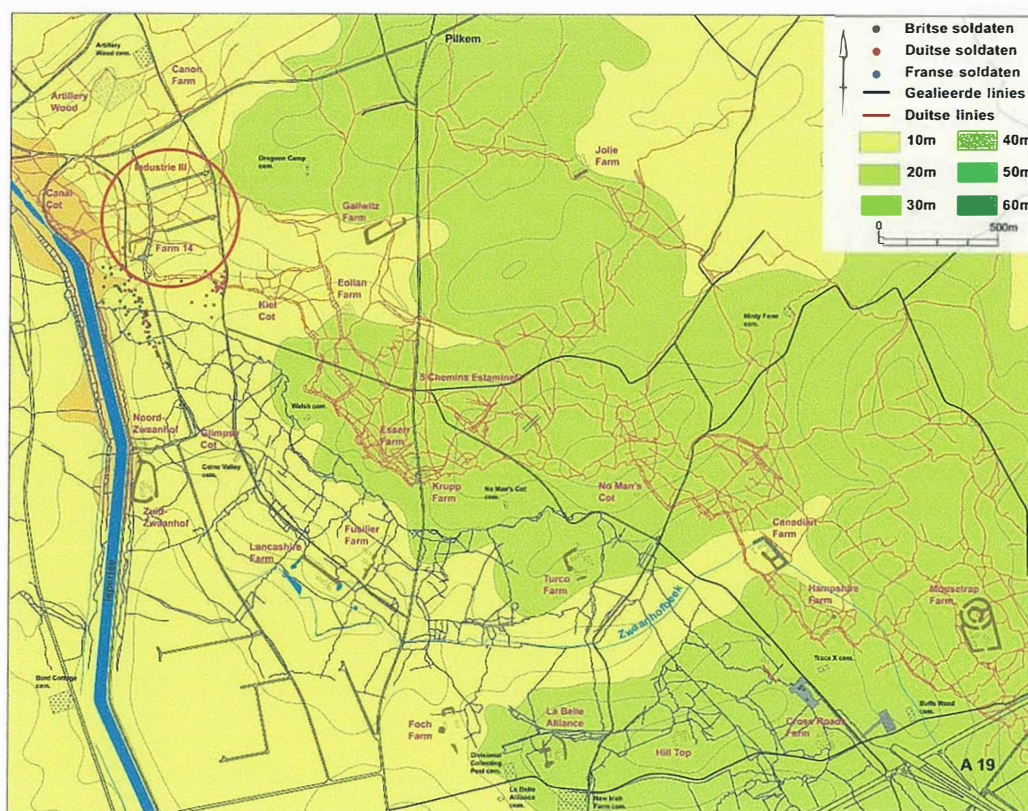

Fig. 1

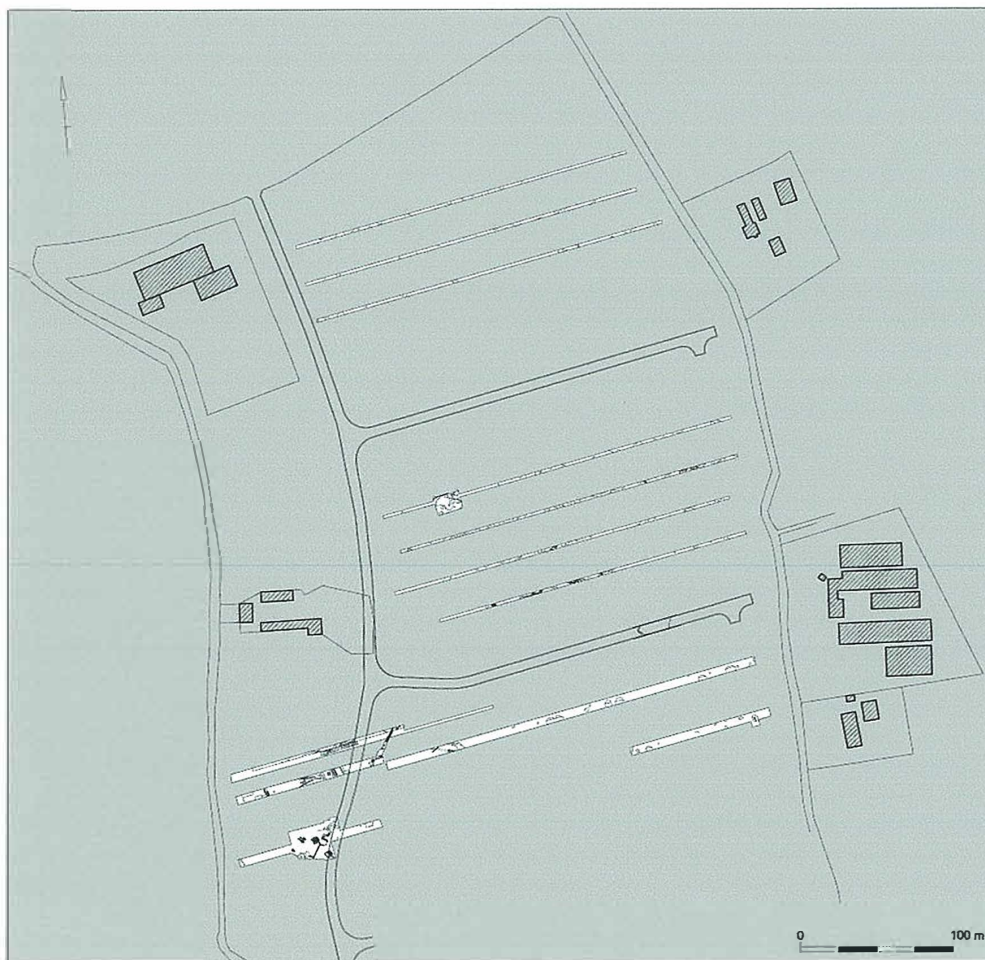

Fig. 2: Proefsleuven en enkele vlakgravingen

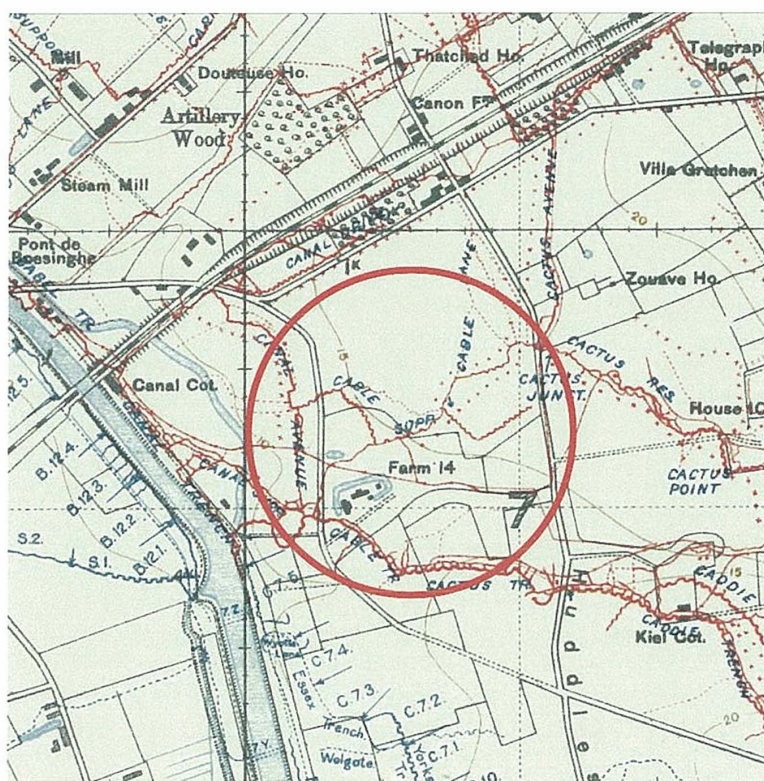

Fig. 3: Loopgravenkaart van 01-04-1917 (St. Julien)

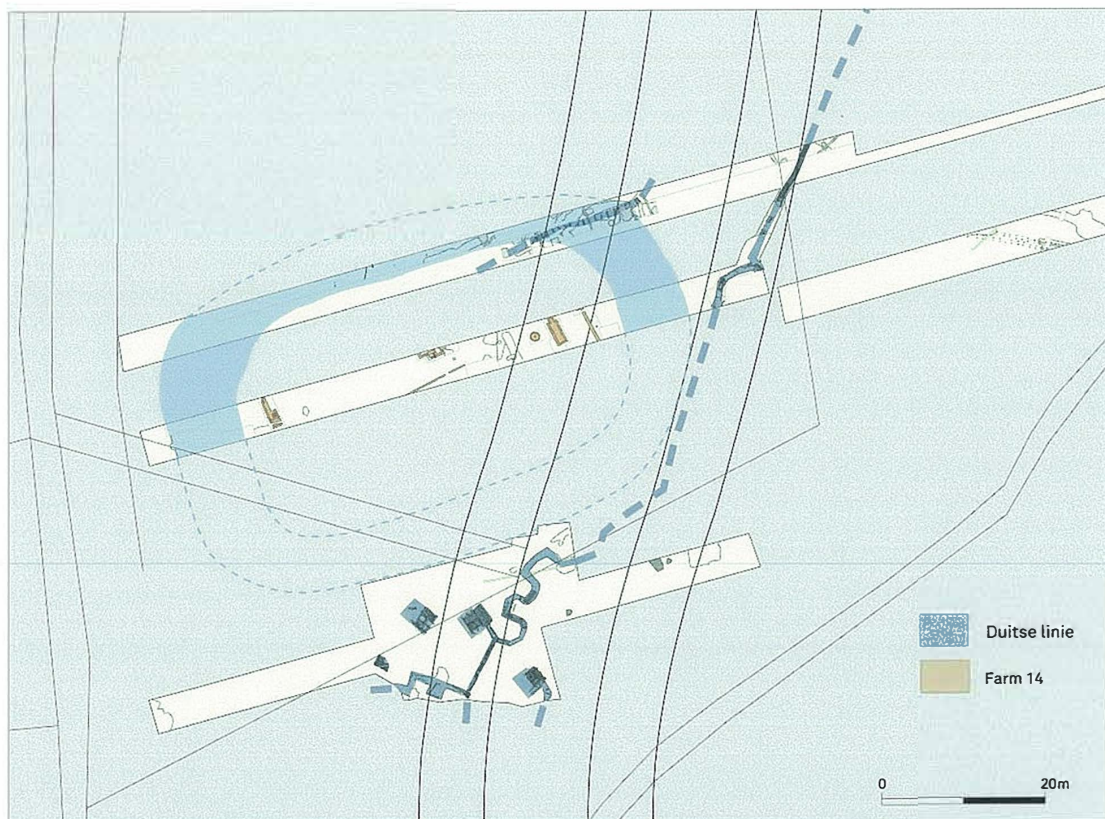

Fig. 4: Grondplan van een gedeelte van de Duitse stellingen

Fig. 5: De schuilplaatsen zijn door een loopgraaf met elkaar verbonden.

Fig. 6: Duitse houten schuilplaats, beschermd door 3 muurtjes, opgetrokken met prefab betonnen blokken.

Fig. 7: Door het oorlogsgeweld verwoeste Duitse schuilplaats

Fig. 8: Resten van Farm 14

Fig. 9: Duitse loopgraaf met aansluitende schuilplaatsen

Fig. 10: Depot met Britse gasgranaten

Fig. 11: Omgevallen wand van een barak

Fig. 12: Kuil gevuld met kisten, die ontstekers bevatten.